PRAVILNIK O UTVRĐIVANjU PROCENTA VOJNOG INVALIDITETA REPUBLIKE SRPSKE ("Sl. glasnik RS", br. 100/2012, 116/2012 - ispr., 32/2014 i 103/2016)

PRAVILNIK O UTVRĐIVANjU PROCENTA VOJNOG INVALIDITETA REPUBLIKE SRPSKE

("Sl. glasnik RS", br. 100/2012, 116/2012 - ispr., 32/2014 i 103/2016)

Član 1

(1) Ovim pravilnikom uređuje se način utvrđivanja procenta (ocjene) vojnog invaliditeta prema stepenu tjelesnog oštećenja nastalog usljed rane, povrede, ozljede ili bolesti zadobijene pod okolnostima relevantnim u smislu propisa iz oblasti boračko-invalidske zaštite.

(2) Odredbe ovog pravilnika primjenjuju se i prilikom utvrđivanja procenta vojnog invaliditeta za tjelesno oštećenje nastalo usljed bolesti koja se pogoršala pod okolnostima iz stava 1. ovog člana, tako što se uzima srazmjeran procenat od cjelokupnog tjelesnog oštećenja u zavisnosti od prirode bolesti, njenog razvoja, trajanja i težine ratnih napora, odnosno napora pri vršenju vojne službe, kao i u zavisnosti od drugih okolnosti koje su u pojedinom slučaju uticale na pogoršanje bolesti.

Član 2

Procenat vojnog invaliditeta utvrđuje se na osnovu odredaba Zakona, ovog pravilnika i Liste procenata vojnog invaliditeta (u daljem

tekstu: Lista), koja se nalazi u Prilogu 1. ovog pravilnika i čini njegov sastavni dio.

Član 3

(1) Za organ ili dio tijela koji je u određenoj mjeri oštećen utvrđuje se, po pravilu, procenat vojnog invaliditeta niži od procenta predviđenog u Listi za potpuni gubitak (amputaciju) tog organa, odnosno dijela tijela.

(2) Ako organ, odnosno dio tijela postoji, ali je oštećen toliko da je funkcionalno potpuno neupotrebljiv, može se utvrditi procenat vojnog invaliditeta predviđen u Listi za potpun gubitak (amputaciju) tog organa, odnosno dijela tijela.

Član 4

(1) Ako je vojni invaliditet nastao kao posljedica više rana, povreda, ozljeda ili bolesti, procenti za pojedina oštećenja organizma predviđeni u Listi ne sabiraju se, nego se kao osnov uzima oštećenje sa najvećim procentom, pa se taj procenat povećava za 10% do 30%, s obzirom na uticaj ostalih oštećenja na cijeli organizam, i to samo ako je u Listi predviđeno najmanje 20% za svako od tih oštećenja.

(2) Ako je za najmanje dva oštećenja iz stava 1. ovog člana u Listi utvrđeno od po 50% ili više procenata, a postoji izrazito oštećenje organizma, odnosno više funkcija u organizmu, procenat po oštećenju za koje je u

Listi utvrđen najveći procenat vojnog invaliditeta može se povećati i za preko 30%, a najviše do 100% vojnog invaliditeta - druga kategorija.

(3) Ako postoji četiri ili više oštećenja iz stava 1. ovog člana za koja je u Listi utvrđeno manje od po 50%, a najmanje od po 20%, procenat vojnog invaliditeta za osnovno oštećenje može se povećati i za 40%.

(4) Ako usljed svih oštećenja iz stava 1. ovog člana postoji takav invaliditet zbog čega je vojni invalid nepokretan i nije u stanju da vrši osnovne fiziološke potrebe bez pomoći drugog lica, određuje se 100% vojnog invaliditeta - prva kategorija.

(5) Ako je vojni invaliditet nastao kao posljedica oštećenja organizma usljed više rana, povreda ili ozljeda, ali je za svako od tih oštećenja u Listi predviđeno ispod 20% vojnog invaliditeta, može se utvrditi procenat vojnog invaliditeta od 20% do 30%, ako je usljed svih oštećenja cijeli organizam oštećen za 20%, odnosno 30%.

Član 5

Prilikom ocjene vojnog invaliditeta ožiljci se uzimaju u obzir samo ako ometaju (umanjuju) funkciju nekog organa ili ako su prouzrokovali nagrđenost u smislu tačke 176. Liste.

Član 6

(1) Ako je kod lica bez jednog parnog organa pod okolnostima iz čl. 5. i 7. Zakona došlo do gubitka ili oštećenja drugog parnog organa od najmanje 60%, procenat oštećenja određuje se kao da je oštećenje oba parna organa nastalo pod tim okolnostima, pri čemu se procenat vojnog invaliditeta može odrediti do 100% - prva kategorija.

(2) Ako je jedan parni organ oštećen ili izgubljen pod okolnostima iz čl. 5. i 7. Zakona i po tom osnovu utvrđen procenat vojnog invaliditeta, a drugi parni organ je izgubljen ili oštećen najmanje 60% nezavisno od tih okolnosti, procenat vojnog invaliditeta određuje se za oštećenje, odnosno gubitak oba parna organa i umanjuje za 20%, a ako se za ovakvo oštećenje organizma u Listi predviđa 100% - prva kategorija, određuje se 100% vojnog invaliditeta - druga kategorija.

(3) Kao oštećenje drugog oka u smislu st. 1. i 2. ovog člana smatra se smanjenje funkcije oka za najmanje jednu polovinu (smanjenje vida najmanje 5/10).

Član 7

(1) Procenat invaliditeta za amputiranu nogu ili ruku povećava se za 10% ako je patrljak nepodesan za nošenje proteze.

(2) Vojni invaliditet prve kategorije može se utvrditi samo za oštećenja organizma za koja je u Listi utvrđen procenat vojnog invaliditeta 100% - prva kategorija, kao i u slučajevima iz člana 4. stav 4. i člana 6. stav 1. ovog pravilnika.

Član 8

Ako se u slučaju amputacije ekstremiteta kliničkim posmatranjem i dokumentovanom anamnezom mogu dokazati neurizmi sa bolovima i smetnjama u fantomskom udu ili u slučaju kauzalgije, procenat vojnog invaliditeta može se povećati za 10% do 30%.

Član 9

(1) Licu koje je kao maloljetnik ili kao ratni zarobljenik bilo izloženo teškim životnim uslovima za vrijeme rata i zbog toga zadobilo oštećenje organizma psihosomatskog karaktera, ukupan procenat invaliditeta utvrđen u skladu sa ovim pravilnikom i Listom može se povećati za 10% ili 20%.

(2) Vojnom invalidu koji je u vrijeme nastanka invaliditeta bio maloljetan, a kod koga je usljed oštećenja organizma po kome mu je utvrđen vojni invaliditet nastupilo psihosomatsko oštećenje (poremećaj), i to najkasnije u roku od godinu dana od nastanka invaliditeta, procenat vojnog invaliditeta utvrđen u Listi može se povećati za 10% ili 20%.

(3) Procenat vojnog invaliditeta povećan u smislu st. 1. i 2. ovog člana može da iznosi najviše 100% - druga kategorija.

Član 10

(1) Pri utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta povodom pogoršane bolesti i bolesti nepoznate ili multifaktorijalne etiologije uzima se odgovarajući procenat od cjelokupnog oštećenja organizma, odnosno udio vojnog invaliditeta u ukupnom oštećenju organizma, s obzirom na prirodu bolesti, njen razvitak, trajanje i težinu ratnih napora, godine starosti za vrijeme vojnog angažovanja i druge okolnosti koje su u pojedinim slučajevima mogle uticati na bolest.

(2) U bolesti čija je etiologija nepoznata ili još sa sigurnošću nije utvrđena, odnosno koja je uslovljena endogenom ili drugom urođenom ili stečenom sklonošću (bolesti nepoznate ili multifaktorijalne etiologije) spadaju: endogene psihoze, neuroze, posttraumatski stresni poremećaj, epilepsije (izuzev traumatske epilepsije), amiotrofična nervna oboljenja i mišićne distrofije, multipla skleroza, diskopatije i degenerativna oboljenja kičmenog stuba, dijabetes, esencijalne hipertenzije, urođene srčane mane,

ulkusna bolest, reumatoidni artritis, alergijska oboljenja, psorijaza, maligna oboljenja, psihopatije, litijaze, policistična oboljenja, kao i sva druga oboljenja multifaktorijalne i nepoznate etiologije.

(3) Udio vojnog invaliditeta u ukupnom oštećenju organizma, u smislu stava 1. ovog člana, utvrđuje se u procentu na način prikazan u tabeli Priloga 2. ovog pravilnika, koji je usaglašen sa aktuelnim saznanjima i stanovištem medicinske struke objedinjenim u važećoj reviziji Međunarodne klasifikacije bolesti i srodnih zdravstvenih stanja, koju izdaje Svjetska zdravstvena organizacija.

Član 11

Za bolesti nepoznate ili multifaktorijalne etiologije koje nisu izričito nabrojane u članu 10. stav 2. ovog pravilnika, a naročito za sva hereditarna, degenerativna i psihosomatska oboljenja, procenat vojnog invaliditeta i postojanje uzročnoposljedične veze utvrđuje se prema principu analogije, svrstavanjem u najsrodniju bolest koja je predviđena članom 10. stav 2. ovog pravilnika.

Član 12

(brisano)

Član 13

Procenat vojnog invaliditeta zbog upale zglobova utvrđuje se na isti način kao i za traume zglobova, odnosno kao za oboljenja srca prouzrokovana upalom zglobova.

Član 14

(1) Prilikom ocjene vojnog invaliditeta ne uzimaju se u obzir oštećenja koja su posljedica starenja, kao ni stručna sprema, zanimanje, materijalno stanje, obdarenost, pol i druga lična svojstva lica.

(2) Prilikom ocjene vojnog invaliditeta ne uzimaju se u obzir ni oštećenja koja bi se po prirodi bolesti pogoršala.

Član 15

(1) Procenat vojnog invaliditeta utvrđuje se, po pravilu, trajno.

(2) Ako postoje izgledi da će se zdravstveno stanje u znatnoj mjeri poboljšati primjenom bilo kog medicinskog metoda ili ako liječenje nije završeno, procenat vojnog invaliditeta utvrđuje se privremeno, za period do dvije godine.

(3) Procenat vojnog invaliditeta utvrđuje se privremeno i kada je to izričito propisano u Listi.

(4) Privremena ocjena vojnog invaliditeta može se utvrditi samo jedanput.

Član 16

Ako tjelesno oštećenje nije predviđeno ovim pravilnikom, odnosno Listom, procenat invaliditeta utvrđuje se analognom primjenom tih propisa koji se odnose na slična ili srodna oštećenja.

Član 17

Listom se utvrđuju pojedinačno (po tačkama) tjelesna oštećenja i procenti invaliditeta za svaku od njih, te posebna pravila za utvrđivanje vojnog invaliditeta za neka od njih.

Član 18

Ovaj pravilnik primjenjuje se i u postupku za priznavanje prava u oblasti zaštite civilnih žrtava rata, u skladu sa propisom kojim se uređuje ta oblast.

Član 19

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 31/10).

Član 20

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".

Prilog 1.

LISTA PROCENATA VOJNOG INVALIDITETA

GLAVA I - RUKA		
	A. Šaka	
	a) Prsti	
	Ograničena pokretljivost (kontraktura)	
1.	Ograničena pokretljivost svih prstiju jedne šake	
	a) u manjem stepenu	20%,
	b) ako su ovakve promjene na objema rukama	30%.
2.	Ograničena pokretljivost svih prstiju jedne šake:	
	a) u većem stepenu	30% do 50%,
	b) ako su ovakve promjene na objema rukama	40% do 80%.
3.	Ograničena pokretljivost palca:	
	a) jedne šake u oba zgloba	ispod 20%,
	b) ako su ovakve promjene na objema rukama	20%.
4.	Ograničena pokretljivost bilo kog drugog prsta pojedinačno	ispod 20%.
5.	Ograničena pokretljivost većine prstiju:	
	a) jedne šake, osim palca, prema stepenu	20% do 40%,

	b) ako su ovakve promjene na objema rukama prema stepenu	30% do 60%.
6.	Procenat kod jako izraženih kontraktura u lošem položaju, koje praktično isključuju svaku funkciju, utvrđuje se kao kod amputacije.	
7.	Pri primjeni t. 2. i 5. ove liste vodi se računa o funkcionalnom značaju pojedinih prstiju za funkciju šake kao cjeline.	
	Potpuna ukočenost zglobova (ankiloza)	
8.	Ankiloza palca u interfalangealnom zglobu:	
	a) jedne šake	ispod 20%,
	b) na objema šakama	20%.
9.	Ankiloza palca u interfalangealnom zglobu, u nepovoljnom položaju:	
	a) jedne šake	20%,
	b) na objema šakama	30%.
10.	Ankiloza palca u metakarpofalangealnom zglobu:	
	a) jedne šake	20%,
	b) na objema šakama	30%.
11.	Ankiloza palca u metakarpofalangealnom zglobu, u nepovoljnom položaju:	

	a) jedne šake	30%,
	b) na objema šakama	40%.
12.	Ankiloza većine prstiju, osim palca šake, prema položaju povoljnom ili nepovoljnom za funkciju:	
	a) jedne šake	30% do 40%,
	b) na objema šakama	40% do 60%.
13.	Ankiloza svih prstiju šake, prema povoljnom ili nepovoljnom položaju:	
	a) jedne šake	40% do 60%,
	b) ako su ovakve promjene obostrane u povoljnom položaju	70% do 80%,
	v) ako su ovakve promjene obostrane u nepovoljnom položaju	90% do 100%.
	Amputacija	
14.	Amputacija palca obje falange	30%.
15.	Amputacija obje falange palca sa metakarpalnom kosti	40%.
16.	Amputacija bilo kog prsta, osim palca ili kažiprsta	ispod 20%.
17.	Amputacija kažiprsta:	

	a) jedne šake	20%,
	b) obje šake	30%.
18.	Amputacija dva prsta bez metakarpalne kosti	20%.
19.	Amputacija kažiprsta i srednjeg prsta:	
	a) jedne šake	30%,
	b) ako su promjene obostrane s obzirom na značaj amputiranih prstiju	30% do 50%.
20.	Amputacija dva prsta sa metakarpalnim kostima:	
	a) palac i kažiprst	50%
	b) kažiprst i srednji	40%
	v) srednji i domali	40%
	g) domali i mali	30%
21.	Amputacija tri i više prstiju sa sačuvanim metakarpalnim kostima:	
	a) palac sa ma koja dva prsta (osim kažiprsta)	50%
	Ako je amputiran i kažiprst, određuje se + 10%	
	b) kažiprsta, srednjeg i malog prsta	40%
	v) četiri posljednja prsta jedne šake	50%
	g) četiri posljednja prsta obje šake	80%
	d) palac sa ma koja tri prsta iste šake	60%

22.	Amputacija svih prstiju:	
	a) jedne šake	70%
	b) obje šake	100%
	I kategorija	
23.	Amputacija oba palca i jednog kažiprsta	60%
24.	Amputacija oba palca	50%
25.	Amputacija oba palca, jednog kažiprsta i jednog srednjeg prsta	70%
26.	Amputacija oba palca i oba kažiprsta	80%
27.	Amputacija oba palca i druga tri prsta ali ne svih na istoj šaci	80%
28.	Amputacija tri prsta sa metakarpalnim kostima:	
	a) palca, kažiprsta i srednjeg prsta	60%
	b) kažiprsta, srednjeg i malog prsta	50%
	v) srednjeg, domalog i malog prsta	40%
	Djelimična amputacija	
29.	Djelimična amputacija jednog članka palca i dva članka kažiprsta	20%
30.	Djelimična amputacija jednog članka palca i dva članka kažiprsta, sa slabo pokretnim patrljcima	30% do 40%

31.	Kod djelimične amputacije više prstiju procenat se određuje prema datoj shemi, sumirajući za gubitak članka svakog prsta odgovarajuće procente, pa ako je zbir veći od 15% - određuje se 20%, a ako je veći od 25% - određuje se 30% itd., i to:	
	- za jedan članak palca	8%
	- za jedan članak kažiprsta	6%
	- za jedan članak ostalih prstiju	4%
	Prelom (fraktura)	
32.	Prelomi metakarpalnih kostiju, bez poremećaja funkcije	ispod 20%
33.	Prelomi metakarpalnih kostiju ili jače deformacije ili iščašenje karpometakarpusa sa oštećenom funkcijom, a prema stepenu oštećenja, imajući u vidu oštećenje šake i pojedinih prstiju:	
	a) jedne šake	20% do 40%
	b) ako su ovakve promjene obostrane	30% do 60%
	b) Ručje	
	Ograničena pokretljivost (kontraktura)	
34.	Ograničena pokretljivost šake većeg stepena:	

	a) jedne šake	20% do 30%
	b) obje šake	30% do 40%
	Ukočenost (ankiloza)	
35.	Ankiloza zgloba šake u povoljnom položaju:	
	a) jedne šake	30%
	b) obje šake	50%
Za ankilozu u nepovoljnom položaju procenat se povećava za 10% ili 20%, prema oštećenju funkcije.		
	Amputacija	
36.	Amputacija jedne šake	70%
37.	Amputacija obje šake	100%
	I kategorija	
	B. Podlaktica	
	Prelom (fraktura)	
38.	Krivo srasli prelomi, sa ograničenim pokretima pronacije i supinacije	20% do 30%
39.	Krivo srasli prelomi sa potpunom ukočenošću pronacije i supinacije, a položaj šake povoljan u pronaciji ili u srednjem položaju	40%
40.	Krivo srasli prelomi, sa potpunom ukočenošću pronacije i supinacije, a položaj šake u	50%

	supinaciji	
	Lažni zglob	
41.	Lažni zglob jedne kosti:	
	a) na jednoj ruci	20% do 30%
	b) na objema rukama	30% do 40%
42.	Lažni zglob obje kosti:	
	a) na jednoj ruci	40% do 50%
	b) na objema rukama	60% do 70%
	Amputacija	
43.	Amputacija podlaktice	70%
44.	Amputacija obje podlaktice	100%
		I kategorija
	V. Lakat	
	Ograničena pokretljivost (kontraktura)	
45.	Pokretljivost očuvana između 75 stepeni do potpune fleksije	40%
46.	Pokretljivost očuvana između 90 stepeni i 105 stepeni, odnosno između 90 stepeni i 75	30%

	stepeni	
47.	Pokretljivost očuvana između 105 stepeni i 180 stepeni, ruka u nepovoljnom položaju, u ekstenziji	40% do 50%
	Ukočenost (ankiloza)	
48.	Ukočenost pod pravim uglom ili nešto manje (90 do 75 stepeni)	40%
49.	Ukočenost pod oštrim uglom (ispod 75 stepeni)	50%
50.	Ukočenost lakta u potpunoj fleksiji	70%
51.	Ukočenost u nepovoljno ispruženom položaju (od 105 do 180 stepeni)	50% do 70%
52.	Ako su promjene u t. 48. do 51. ove liste obostrane, procenat se povećava za	20% ili 30%.
	Labav zglob	
53.	Labav zglob, prema stepenu	30% do 50%
	Prelomi i iščašenja (frakutra i luksacija)	
54.	Procenat za prelome i iščašenja utvrđuje se prema štetnim posljedicama po funkciju lakatnog zgloba. Isto tako ocjenjuju se i zastarjela iščašenja i posljedice iščašenja.	
	Amputacija	
55.	Amputacija ruke u laktu (eksartikulacija)	80%

56.	Amputacija obje ruke u laktu	100%
		I kategorija
	G. Mišica	
	Prelomi	
57.	Nepravilno srastao prelom mišićne kosti, sa skraćenjem, ali bez štetnih posljedica u susednim zglobovima	ispod 20%
	Lažni zglob (pseudoartroza)	
58.	Pseudoartroza mišićne kosti:	
	a) operativno korigovana	40%
	b) bez mogućnosti operativne korekcije (potreban ortopedski aparat)	60%
	v) ako su ovakve promjene obostrane	60% do 80%
	Amputacija	
59.	Amputacija jedne ruke u mišici	90%
60.	Amputacija obje ruke u mišici	100%
		I kategorija
	D. Rame	
	Ograničena pokretljivost (kontraktura)	

61.	Ograničena pokretljivost ramena, u težem stepenu (ruka se ne može podići iznad horizontale), prema stepenu oštećenja funkcije:	
	a) jedne ruke	20% do 40%
	b) obje ruke	30% do 60%
	Ukočenost (ankiloza)	
62.	Potpuna ankiloza ramena, prema položaju:	
	a) jedne ruke	40% do 60%
	b) obje ruke	60% do 80%
	Iščašenje (luksacija)	
63.	Labav zglob jednog ramena, privremeno	30 do 40%
	Ako nije moguće operativnim putem izlječenje, odrediće se stalan procenat.	
64.	Labav zglob oba ramena	50% do 60%
65.	Zastarjela i nenamještena iščašenja ocjenjuju se kao kontrakture i ankiloze.	
	Eksartikulacija	
66.	Eksartikulacija jedne ruke u ramenu	100%

		II kategorija
67.	Eksartikulacija obje ruke u ramenu	100%
		I kategorija
	B. Ključnjača (clavicula)	
68.	Prelomi ključnjače uzimaju se u obzir za utvrđivanje procenta vojnog invaliditeta samo ako postoji ograničena pokretljivost ramenog zgloba ili komplikacije u vezi sa susjednim nervima ili krvnim sudovima.	
	E. Živci	
69.	Potpuna uzetost (paraliza) cijelog pleksusa brahialisa	90%
70.	Uzetost gornjeg dijela pleksus brahialasa:	
	a) djelimična	20% do 40%
	b) potpuna	60%
71.	Uzetost (paraliza) donjeg dijela pleksus brahialisa:	
	a) lakšeg stepena	20%
	b) težeg stepena	50%
	v) potpuna paraliza	70%

72.	Paraliza n. aksilarisa	30%
73.	Pareza n. aksilarisa	20%
74.	Paraliza n. medianusa ili n. radialisaa ili ulnarisa	50%
75.	Pareza n. medianusa ili n. radialisa ili ulnarisa	20% do 40%
76.	Paraliza n. muskulokutaneusa	30%
77.	Pareza n. muskulokutaneusa	20%
78.	Potpuna uzetost obje ruke	100%
		I kategorija
79.	Kod paralize bilo kog od živaca na objema rukama navedenih u t. 69. do 77. procenat se povećava za 20% ili 30%.	
Za oboljenja iz t. 70, 71. i 75. ove liste procenat se određuje zavisno od motorne slabosti i promjene elektromiografskog nalaza i nalaza specijaliste neurologa.		
GLAVA II - NOGA		
	A. Stopalo	
	Ograničena pokretljivost i ukočenost (kontraktura i ankiloza)	
80.	Ograničena pokretljivost prstiju	ispod 20%

81.	Procenat kod ankiloze svih prstiju u lošem položaju koji ometa hod, utvrđuje se kao kod amputacije prstiju.	
	Amputacija i eksartikulacija	
82.	Amputacija palca bez metatarzalne kosti	ispod 20%
83.	Amputacija palca sa metatarzalnom kosti	20%
84.	Amputacija dva ili tri prsta, sa metatarzalnim kostima	30%
85.	Amputacija svih prstiju na jednoj nozi bez metatarzalne kosti, prema stanju ožiljka	20% do 30%
86.	Ako su u pitanju amputacije iz t. 83, 84. i 85. ove liste na objema nogama, procenat se povećava za 10% ili 20%.	
	B. Donožje	
	Prelom (fraktura)	
87.	Prelom jedne ili više metatarzalnih kostiju, samo ako ima za posljedicu deformaciju stopala i prstiju i otežava hod	20% do 30%
	Amputacija i eksartikulacija	
88.	Amputacija stopala po Lisfrancku (exarticulatio tarsometatarsea), prema stanju ožiljaka:	
	a) jedne noge	30% do 40%

	b) obje noge	50% do 70%
	V. Nožje	
	Prelom (fraktura)	
89.	Prelom jedne ili više tarzalnih kostiju, sa deformacijom stopala	20% do 40%
	Amputacija	
90.	Amputacija po Chopartu (exarticulatio tarsitransversa) prema stanju ožiljaka:	
	a) na jednoj nozi	40% do 50%
	b) na objema nogama	60% do 80%
	G. Skočni zglob	
	Ograničena pokretljivost (kontraktura)	
91.	Kontraktura stopala u ekvinusu, prema stepenu	20% do 30%
Ako su promjene obostrane, procenat se povećava za 20%.		
92.	Kontraktura stopala u kalkaneus položaju:	
	a) na jednoj nozi	30%
	b) na objema nogama	50%
	Ukočenost (ankiloza)	

93.	Ankiloza skočnog zgloba:	
	a) pod pravim uglom	20%
	b) u nepovoljnom položaju pod bilo kojim drugim uglom	30% do 60%
	v) obostrano	50% do 70%
	Amputacija i eksartikulacija	
94.	Amputacija u skočnom zglobu po Pirogevu:	
	a) na jednoj nozi	60%
	b) na objema nogama, prema oštećenju hoda	80% do 100%
		II kategorija
95.	Eksartikulacija u skočnom zglobu:	
	a) na jednoj nozi	60%
	b) na objema nogama, prema oštećenju hoda	80% do 100%
		II kategorija
	D. Potkoljenica	
	Prelom (fraktura)	
96.	Dobro srasli prelomi potkoljenice bez atrofije mišića, sa sačuvanom pokretljivošću susjednih	

	zglobova:	
	a) bez skraćenja	ispod 20%
	b) sa skraćenjem do 3 cm	20%
	v) sa skraćenjem preko 3 cm	30%
97.	Loše srasli prelomi potkoljenice:	
	a) sa skraćenjem do 3 cm	30%
	b) sa skraćenjem preko 3 cm, a prema stepenu skraćenja	30% do 40%
98.	Loše srasli prelomi potkoljenice sa deformacijom, sa devijacijom stopala, velikim dubokim ožiljcima, atrofijom mišića, stalnim otokom, prema stepenu gubitka funkcije hoda ili oštećenje funkcije susjednih zglobova	40% do 50%
99.	Ako su promjene iz t. 96. do 98. obostrane, procenat se povećava za 20% ili 30%.	
	Lažni zglob (pseudoartroza)	
100.	Lažni zglob potkoljenice prema težini slučaja:	
	a) na jednoj nozi	50% do 60%
	b) na objema nogama	70% do 100%
		II kategorija

	Amputacija	
101.	Amputacija u potkoljenici:	
	a) jedne noge	70%
	b) obje noge	100%
		II kategorija
102.	Amputacija obje potkoljenice, sa kratkim ili zgrčenim patrljcima nepodesnim za proteze, ili sa ograničenim pokretima u koljenu	100%
		I kategorija
	B. Čašica	
	Lažni zglob	
103.	Lažni zglob čašice ili patelektomija, prema stepenu oštećenja funkcije zgloba:	
	a) jedne noge	20% do 30%
	b) obje noge	40% do 50%
	E. Koljeno	
	Ograničena pokretljivost (kontraktura)	

104.	Kontraktura koljena desmogenog ili artorogenog porijekla, sa mogućnošću ekstenzije, prema stepenu moguće ekstenzije:	
	a) od 150 do 170 stepeni	20% do 40%
	b) ispod 150 stepeni	50% do 60%
Za obostranu kontrakturu koljena procenat se povećava za 20% ili 30%.		
105.	Artroplastika i vještački koljeni zglob 40% do 60%	
Za obostranu artroplastiku i vještački zglob procenat se povećava za 20% ili 30%.		
	Potpuna ukočenost (ankiloza)	
106.	Ankiloza koljena u povoljnom položaju opruženom ili skoro opruženom:	
	a) jedne noge	40%
	b) obje noge	70%
107.	Ankiloza koljena u lošem položaju (u fleksiji od 150 stepeni do potpune fleksije) zavisno od ugla:	
	a) jedne noge	50% do 60%
	b) obje noge	70% do 100%

		II kategorija
	Labav zglob	
108.	Labav zglob koljena, prema stepenu oštećenja funkcije	20% do 40%
	Ž. Butnjača	
	Prelom (fraktura)	
109.	Prelom butne kosti sa skraćenjem do 3 cm bez atrofije mišića i kontrakture zglobova	20%
110.	Prelom butne kosti, sa skraćenjem preko 3 do 6 cm 20% do 40%	
Ako pored skraćenja postoji deformacija ili kontraktura u susjednim zglobovima, procenat se povećava za 10% ili 20%.		
111.	Prelom butne kosti sa skraćenjem preko 6 cm 50% do 60%	
Ako pored skraćenja postoji deformacija ili kontraktura u susjednim zglobovima, procenat se povećava za 10% ili 20%.		
112.	Loše srastao prelom vrata butne kosti, prema stepenu oštećenja funkcije	40% do 60%.
Ako su oštećena oba susjedna zgloba, procenat se povećava za 20%.		
	Lažni zglob (pseudoartroza)	
113.	Lažni zglob butne kosti	60% do 70%

Ako su promjene obostrane, procenat se povećava za 20%.		
114.	Lažni zglob vrata butne kosti	60% do 80%
Ako su promjene obostrane, procenat se povećava za 20%.		
	Amputacija i eksartikulacija	
115.	Eksartikulacija u koljenu:	
	a) jedne noge	80%
	b) obje noge	100%
		I kategorija
116.	Amputacija u nivou butine:	
	a) jedne noge	90%
	b) obje noge	100%
		I kategorija
	Z. Kuk	
	Kontraktura	
117.	Ograničena pokretljivost u zglobu kuka	20% do 40%
Ako su promjene obostrane, procent se povećava za 20% ili 30%.		
118.	Ograničena pokretljivost kuka, noga u fleksiji, prema stepenu fleksije ili noga u abdukciji,	40% do 60%

	unutrašnjoj ili spoljnoj rotaciji ili drugom nepovoljnom položaju	
Ako su promjene obostrane, procent se povećava za 20% ili 30%.		
119.	Vještački zglob kuka	40% do 60%
	Ukočenost (ankiloza)	
120.	Ankiloza kuka:	
	a) u povoljnom položaju	50%
	b) u nepovoljnom položaju	60% do 70%
	v) oba kuka u ma kom položaju	100%
		I kategorija
	Eksartikulacija	
121.	Eksartikulacija u kuku:	
	a) jedne noge	100%
		II kategorija
	b) obje noge	100%
		I kategorija
	Kombinovana amputacija (ruka i noga)	

122.	Amputacije jedne ruke i jedne noge ili potpuna neupotrebljivost jedne ruke i jedne noge	100%
		I kategorija
	I. Živci	
123.	Paraliza cijelog lumbosakralnog pleksusa	90%
124.	Obostrana paraliza lumbosakralnog pleksusa	100%
		I kategorija
125.	Paraliza ishijadičnog živca	60%
126.	Pareza ishijadičnog živca	20% do 50%
127.	Paraliza n. peroneusa	40%
128.	Pareza n. peroneusa	20% do 30%
129.	Paraliza n. tibialisa	50%
130.	Pareza n. tibialisa	30%
131.	Paraliza n. femoralisa	50%
132.	Pareza n. femoralisa	30%
133.	Ako su paralize, odnosno pareze iz t. 125. do 132. ove liste obostrane, procent se povećava za 20% do 30% za oštećenje perifernih živaca donjih ekstremiteta (t. 125. do 132) ocjena procenta vojnog invaliditeta se vrši na osnovu	

	nalaza neurologa ili fizijatra i elektromiografskog nalaza koji će omogućiti ocjenu stepena funkcionalnog oštećenja ili ispada.	
	J. Krvni sudovi	
134.	Aneurizme manjih arterija šake ili stopala, jedne arterije podlaktice ili potkoljenice i dr. ako ne izazivaju veće funkcionalne smetnje	20%
135.	Aneurizme obje arterije šake ili stopala	30% do 40%
136.	Aneurizme obje arterije podlaktice ili potkoljenice	30% do 50%
137.	Aneurizme art. femoralis ili art. popliteae	40% do 60%
138.	Aneurizme art. axilaris ili art. brachialis	50% do 70%
139.	Aneurizme art. carotis:	
	a) eksterne	50%
	b) interne	70% do 80%
140.	Aneurizme važnih i teže pristupačnih arterija za hiruršku intervenciju, kao art ili asa, femoralis iznad račve, axilaris, subclaciae, ocjenjuju se prema težini slučaja	50% do 80%
141.	Proširenje vena na nozi, većeg stepena (varices)	20% do 30%

142.	Proširenje vena na nozi sa grizlicama i edemom	30% do 50%
143.	Elefantijaza kao posljedica limfnog zastoja noge	30% do 50%
144.	Tromboflebitis sa elefantijazom kao posljedicom ranjavanja ili kao komplikacija u postoperativnom toku:	
	a) na jednoj nozi	30% do 50%
	b) na objema nogama	40% do 70%
145.	Ako su promjene iz t. 141. do 143. obostrane, procenat vojnog invaliditeta, zavisno od stepena oštećenja, povećava se za 10% ili 20%.	
	GLAVA III - GLAVA	
	A. Lobanja i mozak	
146.	Skalpirana koža na glavi, većih razmjera	20% do 40%
147.	Fraktura lobanje, bez koštanih defekata i bez nervnih poremećaja	ispod 20%
148.	Fraktura lobanje, sa defektom kosti ili impresijom, bez nervnih poremećaja, zavisno od veličine i lokalizacije defekta, odnosno impresije	20% do 30%

149.	Povreda lobanje, sa ili bez frakture, ali sa pojavama traumatske encefalopatije, prema težini:	
	a) lake pseudoneurastenične pojave	20% do 30%
	b) izražene pseudoneurastenične pojave	40% do 60%
	v) teške pseudoneurastenične pojave	70% do 90%
Traumatska encefalopatija priznaje se samo ako postoje objektivni znaci i pozitivni laboratorijski nalazi.		
Subjektivni sindrom ne cijeni se kao posttraumatska encefalopatija. Za ocjenjivanje procenta vojnog invaliditeta po ovoj tački neophodno je uraditi: fudus, EEG, psihičko testiranje i kompjuterizovanu tomografiju mozga.		
150.	Klinički utvrđena epilepsija nastala usljed povrede ili bolesti:	
	a) kad su napadi rijetki	20% do 30%
	b) kad su napadi česti, jednom do tri puta mjesečno	40% do 60%
	v) kad su napadi vrlo česti, jednom do tri puta nedjeljno	60% do 80%
	g) kad su napadi veoma česti, jednom ili više puta dnevno	80% do 100%

		I kategorija
	d) ako uz epileptične napade, bez obzira na njihovu učestalost, postoje trajne psihičke promjene koje teško kompromituju socijalno ponašanje bilo zbog poremećaja u inteligenciji, bilo zbog karakternih poremećaja, procent se povećava za 40% do 60%, a u najtežim slučajevima iznosi	100%
		I kategorija
Procenat vojnog invaliditeta po ovoj tački može se utvrđivati nakon obavezno sprovedene bolničke opservacije na neurološkom odjeljenju sa utvrđenim svim elementima bitnim za ocjenu procenta invaliditeta (uzrok, učestalost napada i stepen psihičkih promjena).		
Ako su ovi uslovi ispunjeni, ocjena se može dati i u toku liječenja.		
	B. Vilica	
151.	Prelom gornje vilice, sa deformacijom prema stepenu	20% do 50%
152.	Loše srastao prelom donje vilice, sa poremećenom artikulacijom preostalih zuba, prema težini	20% do 30%
153.	Prelom donje vilice, sa ograničenjem otvaranja usta između:	
	a) 30 mm i 20 mm	20% do 30%

	b) 20 mm i 10 mm	40% do 50%
	v) maksimalno otvaranje ispod 10 mm, pa do potpunog sastavljanja zuba gornje i donje vilice	50% do 80%
154.	Pseudoartroza donje vilice privremeno	30% do 50%
155.	Pseudoartroza donje vilice, sa većim defektom koštanog masiva zajedno sa zubima, tako da otežava ili potpuno onemogućuje protezu ili žvakanje prema težini	50% do 80%
	V. Oči	
156.	Gubitak jednog oka, potpun gubitak vida jednog oka ili veoma veliko smanjenje vida (oštrina vida manja od 0,05)	50%
Ako je vid na jednom oku izgubljen a na drugom smanjen, procent od 50% povećava se za 10% za svakih 0,20 smanjenja vida. Za smanjenje vida na drugom oku za 0,40 od 50% na 70% itd.		
Na isti način ocjenjuje se i umanjenje vida na oba oka (na primjer VOD ravno 0,80 VOS ravno 0,60. Ukupan procent iznosi 30% za smanjenje vida za 0,20 na desnom oku i smanjenje vida za 0,40 na lijevom oku.		
Smanjenje vida ocjenjuje se pomoću korekcije.		
157.	Sljepilo, odnosno gubitak vida na oba oka	100% I kategorija
Pod potpunim gubitkom vida jednog oka podrazumijeva se oštrina vida ispod 0,05.		

158.	Bitemporalna hemianopsija, kvadratne binazalne i gornje horizontalne hemianopsije	30%
159.	Veći trajni defekti u vidnom polju na oba oka pod kojima treba podrazumijevati apsolutno paracentralne soktome čiji je najmanji promjer veći od 30 stepeni	30%
160.	Ptoza jednostrana ocjenjuje se prema oštrini vida i vidnom polju	20% do 30%
161.	Lagoftalmus na oba oka ocjenjuje se prema stepenu oštećenja vida	30% do 60%
162.	Stalno suzenje kao posljedica povrede suznog kanala: a) na jednom oku	20%
	b) na oba oka	30% do 40%
	G. Nos	
163.	Gubitak nosa (potpun)	60%
164.	Djelimičan gubitak nosa, prema stepenu oštećenja funkcije i nagrđenosti	20% do 50%
	D. Usta i zubi	
165.	Ožiljak na ustima koji se ne može operacijom popraviti, a ometa govor, ishranu, ne zadržava pljuvačku itd. prema težini	30% do 60%
Ako se može operacijom popraviti, procenat se određuje privremeno.		

166.	Povrede nepca i jezika koje otežavaju gutanje i govor:	
	a) u manjoj mjeri	30% do 40%
	b) u znatnoj mjeri	50% do 80%
167.	Potpun gubitak ili potpuna paraliza jezika	90%
168.	Djelimična paraliza jezika i nepca, sa otežanim govorom i gutanjem	40% do 60%
169.	Gubitak skoro svih zuba:	
	a) sa mogućom protezom	30%
	b) proteza nije moguća	50%
170.	Stalna pljuvačna fistula neoperabilna	20%
171.	Kserostomija (atrofija obje pljuvačne žlijezde)	20% do 40%
	Đ. Uši i sluh	
172.	Potpun gubitak sluha na oba uha	70%
173.	Obostrano teško oštećenje sluha preko 90% po Fowleru	60%
174.	Obostrana teška nagluvost:	
	a) ukupni gubitak sluha preko 70%, a do 90% po Fowleru	40%

	b) ukupni gubitak sluha 60% do 70% po Fowleru	30%
Ocjenjivanje vojnog invaliditeta vrši se na osnovu otološkog i audiometrijskog nalaza		
175.	Gubitak ušne školjke:	
	a) jednog uva	30%
	b) oba uva	50%
	E. Nagrđenost (unakaženje)	
176.	Nagrđenost se ocjenjuje prema težini nagrđenosti glave i vrata, izuzev u slučaju iz tačke 164. Liste, uzimajući u obzir godine života invalida, i to:	
	a) nagrđenost	20% do 30%
	b) unakaženje, kao teži oblik nagrđenosti	40% do 60%
	Ž. Moždani živci	
177.	Oštećenje (anosmija) n. olfaktoriusa, obostrano	20%
178.	Paraliza abducensaa ili trohlearisa	30%
179.	Paraliza okulomotoriusaa	40%
180.	Pareza okulomotoriusaa	20% do 30%

181.	Paraliza sva tri živca pokretača oka:	
	a) na jednom oku	50%
	b) na oba oka	60% do 80%
182.	Pareza sva tri živca pokretača oka	30% do 40%
183.	Potpuna paraliza, sa obostranom kompletnom ptozom kapka	100%
		II kategorija
184.	Potpuna atrofija vidnog živca:	
	a) jednog oka	50%
	b) oba oka	100%
		I kategorija
Nepotpune atrofije vidnog živca ocjenjuju se prema stepenu oštećenja oka.		
185.	Paraliza nerva lica:	
	a) s jedne strane	50%
	b) obostrana	70%
186.	Pareza nerva lica	30%
187.	Pareza nerva lica kad se oko zatvara:	

	a) jedno oko	ispod 20%
	b) oba oka	20%
188.	Izolovano nekompenzovano oštećenje vestibularnog aparata:	
	a) jednog uva	20% do 60%
	b) oba uva	30% do 80%
Procenat vojnog invaliditeta određuje se privremeno za dvije godine, poslije čega se ponovo ocjenjuje uz obaveznu elektrospazmografiju i nalaz neurologa.		
189.	Oštećenje n. trigeminusa:	
	a) n. oftalmikusa - senzitivne grane, ako postoje komplikacije u vidu neuroparalitičnog keratitisa i sekundarnog oštećenja vida prema stepenu oštećenja vida	30% do 40%
	b) pri potpunom gubitku vida	50%
	v) oštećenje motornog dijela trigeminusa, sa trofijom muskulature za žvakanje	30% do 40%
190.	Klinički utvrđena neuralgija n. trigemini:	
	a) u težim slučajevima	30% do 40%
	b) u težim slučajevima sa svakodnevnim napadima	50% do 70%

	v) u najtežim slučajevima poslije neuspjelih pokušaja liječenja hirurškim putem	60% do 100%
		I kategorija
191.	Oduzetost bulbarnih živaca	30% do 80%
192.	Najteži slučajevi bulbarne paralize	do 100%
		I kategorija
193.	Hemipareza:	
	a) lakšeg stepena	30% do 50%
	b) teškog stepena	60% do 70%
194.	Hemiplegija	80% do 100%
		I kategorija
Dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica određuje se samo za svježe hemiplegije privremeno za jednu godinu, a trajno ako je u pitanju kontraktura noge u fleksiji, te je hod i pored pomagala nemoguć.		
195.	Talamični sindromi:	
	a) lakšeg stepena	30% do 50%

	b) srednjeg stepena	60% do 80%
	v) teškog stepena	90% do 100%
		II kategorija
Ocjenjivanje vojnog invaliditeta vrši se uz obaveznu hospitalizaciju u neuropsihijatrijskoj zdravstvenoj ustanovi.		
196.	Organski traumatski psihosindrom, prema težini psihičkih poremećaja:	
	a) izraženi poremećaji	50% do 60%
	b) teški poremećaji	70% do 100%
		I kategorija
Ocjenjivanje vojnog invaliditeta vrši se na osnovu dokaza o neposrednoj vezi između povrede mozga i psihičkih poremećaja. Procenat vojnog invaliditeta određuje se na osnovu detaljnog ispitivanja psihičke funkcije (stanje intelektualnih funkcija, pamćenje, pažnja, efektivne promjene itd.)		
197.	Afazije, bez drugih poremećaja:	
	a) motorne	20% do 40%
	b) mješovite ili senzorne	30% do 60%

198.	Teška afazija sa izraženim psihičkim poremećajima	60% do 100%
		II kategorija
199.	Multipla skleroza:	
	a) srednje teški slučajevi	70%
	b) teški slučajevi	80% do 90%
	v) najteži slučajevi	100%
		II ili I kategorija
200.	Parkinsonizam, ako se njegov početak može pouzdano dovesti u vezu sa encefalitisom, egzogenom intoksikacijom ili težom povredom mozga:	
	a) lakšeg stepena	20% do 30%
	b) srednjeg stepena	40% do 60%
	v) težeg stepena	70% do 100%
		II kategorija
	g) najtežeg stepena	100%

		I kategorija
GLAVA IV - KIČMA I KIČMENA MOŽDINA		
201.	Hernija intervertebralnog diska, ako se ispoljila neposredno poslije verifikovane traume i sprovedenog stacionarnog liječenja i ako postoje trajna oštećenja korjenova lumbosakralnog ili cervikobrahijalnog pleksusa;	
	a) lakšeg oblika, sa lakšim oštećenjem motoliteta i senzibiliteta	20% do 30%
	b) teškog oblika	40% do 50%
	v) teškog oblika, sa izraženim oštećenjem, motoliteta, atrofijama i trofičnim pojavama iz određene radikularne zone ili segmenta kičmene moždine	60% do 100%
		II kategorija
202.	Spondilatroza i spondilartrit, ako postoje promjene utvrđene rendgenskim pregledom:	
	a) bez poremećaja funkcije kičmenog stuba	ispod 20%
	b) sa oštećenjem funkcija kičmenog stuba i neurološkim ispadima	20% do 50%
	v) sa teškim oštećenjem funkcije kičmenog stuba	60% do 100%

		II kategorija
203.	Svježe frakture kičmenih pršljenova, bez nervnih poremećaja, prve dvije godine povremeno.	
204.	Konsolidovane frakture kičmenih pršljenova, bez nervnih poremećaja, poslije dvije godine trajno:	
	a) sa manjim deformacijama	20% do 30%
	b) sa većim deformacijama	40% do 50%
205.	Konsolidovane frakture kičme, sa paraparetičnim pojavama, za prve dvije godine povremeno, a poslije trajno:	
	a) lakšeg stepena	40% do 70%
	b) težeg stepena (hod moguć pomoću pomagala)	80% do 100%
		II kategorija
206.	Konsolidovane frakture kičme sa flakcidnom paraplegijom ili spastičnom paraplegijom u fleksiji - trajna nepokretnost i vezanost za postelju	100%
		I kategorija

207.	Konsolidovane frakture cervikalnog dijela kičme sa lezijom cervikalne medule i paretičnim pojavama na gornjim i donjim ekstremitetima:	
	a) lakši oblici	40% do 50%
	b) izraženi oblici	60% do 70%
	v) teži oblici	80% do 100%
		II kategorija
	g) najteži oblici - invalid nepokretan i ne može da se služi rukama	100%
		I kategorija
208.	Cerebralni ataktički sindrom poslije traume (za prve dvije godine privremeno, a poslije trajno):	
	a) laki oblici	20% do 30%
	b) umjereno izraženi oblici	40% do 60%
	v) teži oblici	70% do 90%
	g) najteži oblici - nemogućnost kretanja usljed atakcija	100%

		I kategorija
209.	Klinički utvrđen polineuristički sindrom do stabilizacije se ocjenjuje privremeno, a poslije trajno:	
	a) laki oblici, sa diskretnim oštećenjem motoliteta	20% do 40%
	b) srednje teški oblici, umjerena oštećenja motoliteta	50% do 60%
	v) teški oblici, sa izraženim oštećenjem motoliteta, senzibiliteta i trofike, hod moguć pomoću pomagala	70% do 100%
		II kategorija
	g) najteži oblici, teška oštećenja motoliteta sa atrofijom, teškim trofičnim smetnjama i potpunom uzetošću ekstremiteta - invalid nepokretan	100%
		I kategorija
Ocjena procenta vojnog invaliditeta za stanje iz t. 205. do 209. vrši se na osnovu elektromiografskog nalaza i mišljenja neurologa i fizijatra, a po potrebi i bolničke obrade na neurološkom odjeljenju.		
GLAVA V - GRLO (LARYNX)		
210.	Suženost grla, sa otežanim disanjem poslije povrede	20% do 40%

211.	Suženost grla usljed povrede grkljana ili dušnika, sa otežanim disanjem u velikoj mjeri (disponija i bez napora) prema težini	50% do 80%
212.	Posebno stalno nošenje kanile	80%
213.	Oduzetost grla:	
	a) jednostrana	20% do 40%
	b) obostrana	50% do 70%
214.	Tuberkuloza grla ocjenjuje se kao otvorena tuberkuloza pluća	50% do 100%
		II kategorija
GLAVA VI - ŽDRIJELO (PHARYNX)		
215.	Oduzetost ždrijela, prema težini	20% do 50%
216.	Suženje jednjaka	
	a) bez potrebe bužiranja	20% do 40%
	b) uz potrebu stalnog bužiranja (kalibar suženja, učestalost bužiranja, poremećaj ishrane, opšte stanje)	50% do 70%
217.	Jednjak sasvim zatvoren, ishrana kroz gastričnu fistulu (gastrostomija), prema težini	80% do 100%

	opšteg stanja, uhranjenosti i inkontinenciji fistule	
		II kategorija
GLAVA VII - GRUDNI KOŠ (THORAX)		
218.	Prelom grudne kosti	ispod 20%
219.	Prelom rebara konsolidovani, bez znatnije deformacije grudnog koša	ispod 20%
220.	Prelom rebara loše konsolidovan, sa većim deformacijama grudnog koša:	
	a) bez reperkusija izraženih na srcu i plućima	20% do 40%
	b) ako istovremeno postoji respiratorna ili srčana insuficijencija, prema težini insuficijencije	50% do 100%
		II kategorija
221.	Pleuropulmonalna fistula kao posljedica pyothoraxa	30% do 50%
222.	Pleuropulmonalna skleroza kao posljedica ranjavanja, deformacije grudnog koša, iskrivljenosti kičme sa umjerenom respiratornom insuficijencijom, ali bez srčane insuficijencije	20% do 40%

223.	Obimna pleuropulmonalna skleroza, plućna bronhiektazija i druge hronične plućne suparacije, znatnije deformacije grudnog koša (fibrothorax), teža iskrivljenost kičmenog stuba, sa razvijenom respiratornom insuficijencijom (disponeja, cijanoza); srčanom insuficijencijom (cor pulmonale chronicum) ili amiloidozom, prema težini	50% do 100%
		II kategorija
Za ocjenjivanje procenta vojnog invaliditeta po ovoj tački neophodno je izvršiti testove ergospirometrije i analizu gasova u krvi.		
224.	Unakaženost dojki većeg stepena	20% do 30%
225.	Gubitak jedne dojke	30%
226.	Gubitak obje dojke	50%
GLAVA VIII - KARLICA (PELVIS)		
227.	Dobro konsolidovani prelom karličnih kostiju, bez oštećenja funkcije	ispod 20%
228.	Konsolidovani prelom karličnih kostiju, kao i dislokacija simfize, sa lakšim i srednje teškim tegobama pri hodu, bez komplikacija na ostalim organima karlične duplje	20% do 40%
229.	Konsolidovani prelom karličnih kostiju, sa istovremenom povredom susjednih organa - procent se određuje za najviše oštećeni organ i	

	povećava se od 10% do 30%, prema težini svih povreda.	
GLAVA IX - NEUROZE I PSIHOZE		
230.	Klinički utvrđeni neurotski poremećaji	
	a) lakši	ispod 20%
	b) teški (anksiozno depresivne, fobično opsesivne i fiksirne konverzivne neuroze)	20% do 60%
Procent vojnog invaliditeta određuje se privremeno do pet godina, a poslije trajno.		
231.	Klinički utvrđene psihoze:	
	a) endogene (šizofrenija, manična depresivna psihoza)	60% do 80%
	b) egzogene (psihogena psihoza, konfuzno-delirantna stanja, reaktivna depresija)	60% do 80%
Procent vojnog invaliditeta se određuje privremeno do pet godina, a poslije trajno.		
232.	Neuroze i psihoze koje su se prvi put ispoljile pod okolnostima vršenja vojne službe, a za koje je utvrđeno da se ne mogu više otkloniti ili ublažiti psihoterapijskim i drugim postupcima, niti poslije dugog stručnog liječenja, uzimaju se u obzir kao osnov za utvrđivanje procenta vojnog invaliditeta kao bolesti na čije su nastajanje napori pod tim okolnostima znatno uticali.	

Pri utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta, pored težine bolesti, uzimaju se u obzir trajanje i vrsta tegoba kojima je invalid bio izložen.		
Za neuroze i psihoze čije se prve pojave nisu ispoljile u okolnostima navedenim u ovoj tački ili najkasnije u roku od šest mjeseci od dana prestanka tih okolnosti, odnosno u roku od 30 dana po otpuštanju iz oružanih snaga, ne utvrđuje se vojni invaliditet.		
233.	Za psihopatiju utvrđuje se vojni invaliditet samo u slučaju neurotske i psihotične dekompenzacije (t. 230. i 231).	
GLAVA X - TUBERKULOZA		
	A. Tuberkuloza pluća	
234.	Potpuno izliječena ili kalcificirana žarišta u hilusu ili plućima, manjeg obima, manje priraslice pleure	ispod 20%
235.	Inaktivna (ožiljna) pluća tuberkuloza srednjeg i većeg obima:	
	a) bez respiratorne i kardiovaskularne insuficijencije	20% do 30%
	b) sa obliterisanim pleuralnim sinusima prema stepenu oštećenja respiratorne funkcije	30% do 50%
236.	Aktivna jednostrana plućna tuberkuloza ili plućne maramice sa izlivom, pulmonalne ili pleuralne fistule sa empiemom	60% do 80%
237.	Obostrana ili ekstenzivna jednostrana aktivna (otvorena ili zatvorena) tuberkuloza pluća,	80% do 100%

	progresivna ali još uvijek pristupačna liječenju i razne pulmonalne i pleuralne fistule sa empiemom i opštom tjelesnom slabošću većeg stepena	
		II kategorija
238.	Progresivna raširena aktivna obostrana plućna tuberkuloza sa razvijenom kaheksijom i drugim teškim komplikacijama (respiratorna, kardiovaskularna i slična insuficijencija, amiloidoza, itd.)	100%
		I kategorija
239.	Stanje poslije operativnih intervencija na grudnom košu zbog tuberkuloze pluća cijeni se zavisno od vremena proteklog od operativnog zahvata, vrste i veličine istog, kao i od funkcionalnog oštećenja preostalih dijelova:	
	a) ekscizija tuberkuloma i kazeoznih ognjišta, resekcija 1-2 segmenta, gornja torakoplastika do četiri rebra	40% do 60%
	b) lobektomija torakoplastika pet do sedam rebara, davernostomija	50% do 70%
	v) pulmektomija, toraklopastika osam ili više rebara	60% do 80%
U prvoj godini poslije operacije procenat se povećava za 20%, zavisno od kardiorespiratorne funkcije, uz obaveznu kontrolu na komisiji najkasnije šest mjeseci po operativnom zahvatu.		

	B. Tuberkuloza kostiju i zglobova	
240.	Kod aktivne tuberkuloze kostiju i zglobova za vrijeme evolucije, i to kod lokalizacije na kičmi, sakrolijačnom zglobu, kuku i koljenu:	
	a) ako invalid nije potpuno imobilan	60% do 100%
		II kategorija
	b) ako je imobilan	100%
		I kategorija
241.	Kod tuberkuloze ostalih kostiju i zglobova koji nisu navedeni u tački 239. procenat vojnog invaliditeta utvrđuje se prema važnosti organa i aktivnosti procesa.	
242.	Po izliječenom procesu tuberkuloze kostiju i zglobova, posljedice takvog oboljenja ocjenjuju se kao kod traume odgovarajućih organa, s tim što se procenat vojnog invaliditeta povećava za 10% do 30%, a zavisno od prirode oboljenja, kvaliteta izlječenja i potrebe prvenstvene imobilizacije.	
	V. Tuberkuloza ostalih organa	

243.	Kod tuberkuloze organa procent vojnog invaliditeta utvrđuje se kao kod drugih oboljenja, odnosnog organa, uzimajući u obzir tuberkuloznu prirodu procesa i opšte zdravstveno stanje.	
	G. Zajedničke odredbe o tuberkulozi	
Pri utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta kod tuberkuloze ne primjenjuje se, po pravilu, princip pogoršanja, nego se smatra da je bolest nastala pod okolnostima vršenja vojne službe. Ako se utvrdi da je tuberkulozno oboljenje organa postojalo i prije početka tih okolnosti, da nije bilo potpuno izliječeno ili da je povlačilo invaliditet za više od 20%, prema ovoj listi utvrđuje se procent vojnog invaliditeta samo za nastalo pogoršanje. Smatra se da je oboljenje postojalo prije, a u okolnostima vršenja vojne službe je samo pogoršano ako je aktivan proces utvrđen prije isteka šest nedjelja od dana nastanka tih okolnosti, odnosno ako je utvrđeno stanje medicinski očigledno starijeg datuma (stanje poslije hirurško-resekcionih ili kolapsnih metoda, stari fibrozni procesi, ožiljci od fistula i ankiloze kod koštane tuberkuloze itd.). Pri utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta kod tuberkuloze nastale u vezi sa ranom, povredom ili ozljedom, smatra se da uzročna veza između njih i tuberkuloze postoji ako se utvrdi da postoji tuberkulozno oboljenje na povrijeđenom organu, odnosno povrijeđenom dijelu tijela, kao i da su prvi znaci bolesti nastali po isteku šest nedjelja, a najkasnije po isteku šest mjeseci od dana ranjavanja, povrede ili ozljede.		
Procent za tuberkulozu pluća privremeno se utvrđuje do pet godina uz kontrolu svakih šest mjeseci, a poslije pet godina utvrđuje se trajni procent, a za tuberkulozu kostiju privremeni procent utvrđuje se do pet godina.		
GLAVA XI - SRČANA OBOLjENjA		

A. Kompenzovana srčana oboljenja bez razvijenih znakova zastoja u plućima ili u velikom krvotoku		
244.	Preležana reumatska groznica sa i bez znakova karditisa ocjenjuje se privremeno na godinu dana	60%
	Poslije toga, ako nema znakova oštećenja na srcu	20%
245.	Organska oboljenja srčanih zalizaka zavisno od težine anatomskog oštećenja zaliska i srčanog mišića i prema stepenu uvećanja srca:	
	a) bez znatnijeg uvećanja srca i bez pojave srčane dekompenzacije	30%
	b) prema stepenu povećanja srca i težine anatomskog oštećenja srčanih zalizaka bez znakova sub, odnosno dekompenzacije srca	30% do 50%
246.	Oštećenje srčanog mišića i perikarda (koronarna i ostala) ili teški poremećaji ritma, prema težini	40% do 70%
Veličina i težina oštećenja srčanih zalizaka, srčanog mišića i perikarda i stepen povećanja srca dokazuju se i utvrđuju, osim kliničkog pregleda, obavezno rendgenološki i elektrokardiografski, a po potrebi i polime-hanokardiografski, exokardiografski, egometrijski, radioizotopima, kateterizacijom srca i drugo.		
	B. Dekompenzovana srčana oboljenja sa znacima zastoja u plućima ili u velikom krvotoku	

247.	Početna srčana insuficijencija, sa umjereno razvijenim plućnim zastojem ili umjerenim uvećanjem jetre, ali takva koja se dobro popravlja liječenjem	60% do 80%
248.	Potpuno razvijena srčana insuficijencija:	
	a) koja se nedovoljno popravlja liječenjem i koja isključuje svaki fizički napor	80% do 100%
		II kategorija
	b) u najtežim slučajevima	100%
		I kategorija
249.	Ako se radi o posttraumatskoj penetrirajućoj (ubod, metak i sl.) ili nepenetrirajućoj povredi (udar u predjelu srca, srčani udar, gnječenje i sl.) srca sa povredom i oštećenjem srčanih zalizaka perikarda ili srčanog mišića, kao i nakon izvršene operacije na srcu procenti u t. 245. i 246. mogu se povećavati za 10% do 30%, a najviše do	100%
		II kategorija
	V. Hirurški zahvati na srcu	
250.	Operativna zamjena valvula:	
	a) zamjena jedne ili dvije valvule u sinusnom ritmu bez dekompenzacije srca	30% do 60%

	b) zamjena jedne ili dvije valvule sa apsolutnom aritmijom komore uz povremenu dekompenzaciju	80%
	v) zamjena sve tri valvule	100%
		II kategorija
	g) sa stalnom srčanom dekompenzacijom	100%
		I kategorija
	G. Opšte odredbe za srčana oboljenja	
Involutivne i staračke promjene kardiovaskularnog aparata ne uzimaju se u obzir pri utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta. Pri utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta za organska oboljenja srčanih zalizaka i miokarda koja su nastala pod okolnostima vršenja vojne službe, ili najdalje u roku od tri mjeseca po završetku rata, uzima se u obzir cjelokupno oštećenje srca.		
GLAVA XII - TRBUH (ABDOMEN)		
251.	Fistule na želucu usljed povrede, prema veličini fistule i reperkusija na opšte stanje, privremeno	50% do 100%
		II kategorija
252.	Smetnje u crijevnoj pasaži kao posljedica povrede ili ulkusne bolesti, bez stenotičnih pojava	20% do 40%

253.	Smetnje praćene stenotičnim promjenama na pilorusu ili bilo kom dijelu digestivnog trakta prema težini	30% do 60%
254.	Za akutne ulkusne bolesti, verifikovane rendgenološki i gastroskopski određuje se privremno na jednu godinu	60%
255.	Postoperativne smetnje, kao i stanje poslije resekcije želuca (po bilo kojoj metodi)	30% do 60%
256.	Teške pothranjenosti i postoperativni malapsorpcioni sindrom	60% do 80%
257.	Stalni anus praeternaturalis, prema kontinenciji	80% do 100%
		II kategorija
258.	Strekoralne fistule uzane, defekcija normalna, opšte zdravstveno stanje dobro, privremeno	20% do 40%
259.	Fistule široke, visoko na tankom crijevu, sa teškim pojavama denutacije, privremeno	70% do 100%
		II kategorija
260.	Strekoralne fistule široke, niske bez znatnijeg uticaja na opšte zdravstveno stanje, privremeno	40% do 70%
261.	Fistule analne, prema težini	20% do 40%

262.	Inkontinencija ili suženje analnog sfinktera, prema težini slučaja	40% do 100%
		II kategorija
263.	Kila nastala na mjestu povrede, privremeno	20% do 40%
Netraumatične kile ne uzimaju se u obzir pri ocjenjivanju vojnog invaliditeta.		
264.	Eventracije poslije povrede, prema težini privremeno, ako se mogu operacijom otkloniti	30% do 60%
265.	Povreda jetre - prema posljedicama	30% do 60%
266.	Hronični hepatitis - prema znacima oštećenja funkcije jetre	30% do 60%
267.	Za akutni hepatitis određuje se privremeno za dvije godine	60%
	a poslije toga, ukoliko nema oštećenja jetre	ispod 20%
268.	Ciroza infektivnog hepatita, u kompenzovanom stanju	60%
269.	Ciroza jetre, sa znacima dekompenzacije	70% do 100%
		II kategorija

270.	Žučne fistule nastale poslije povrede žučnih puteva (privremeno, ako su operabilne), prema težini	20% do 80%
271.	Nedostatak slezine poslije traume (privremeno za dvije godine)	30%
	Poslije dvije godine, ako nema znakova oštećenja hematopojeza	ispod 20%
GLAVA XIII - UROPOETIČNI ORGANI		
272.	Stanje poslije preboljelog akutnog difunog glomerulonefritisa ocjenjuje se privremeno za jednu godinu	60%
273.	Jednostrani hronični, pielonefritis, prema težini	20% do 40%
274.	Obostrani hronični pielonefritis	40% do 70%
	Kod znatnih oštećenja funkcije bubrega ocjenjivanje se vrši kao kod nefrita.	
275.	Lakši oblici hroničnog nefrita (umjerena albuminurija sa manjim promjenama u sedimentu bez drugih renalnih ili opštih poremećaja	20% do 30%
276.	Srednje teški oblici nefrita ili nefroza:	
	a) sa obilnom albuminurijom, sa teškim promjenama u sedimentu, umjerenim edemima, umjerenom hipertenzijom, hipostenurijom bez azotne retencije, manjim promjenama na očnom dnu	40% do 60%

	b) sa lako povećanom azotnom retencijom, hipertenzijom i izraženim promjenama na očnom dnu	60% do 80%
277.	Teški oblici nefrita (izostenurije) azotna retencija, masivni i rezistentni edemi, teška hipertenzija sa uvećanjem srca, edem papile optičkog živca	80% do 100%
		II kategorija
278.	Najteži oblici zatajivanja funkcije bubrega koji zahtijevaju trajnu hemodijalizu ili po izvršenoj transplantaciji bubrega	100%
		I kategorija
279.	Nefrektomija:	
	a) ako je drugi bubreg zdrav	50%
	b) ako postoji lakše oštećenje preostalog bubrega	60%
	v) ako postoji srednje teško oštećenje preostalog bubrega	70% do 80%
	g) ako postoji teško oštećenje preostalog bubrega	90% do 100%
		II kategorija
	d) ako oboljenje zahtijeva trajnu hemodijalizu	100%

		I kategorija
280.	Aktivna tuberkuloza bubrega:	
	a) jednog bubrega, privremeno	60% do 90%
	b) oba bubrega, privremeno	80% do 100%
		II kategorija
	v) u najtežim slučajevima	100%
		I kategorija
281.	Cistit hronični traumatični:	
	a) prema težini slučaja	20% do 50%
	b) u najtežim slučajevima, sa stalnom inkontencijom, skvrčenom bešikom i polipozom	60% do 80%
282.	Mokraćne fistule uretera, bešike ili uretre, kroz koje stalno curi mokraća, privremeno	40% do 80%
283.	Suženje mokraćnog kanala, prolazno za bužije i daje se širiti	20% do 40%
284.	Teško prolazna suženja (filiformna) sa čestim retencijama, prema težini slučaja	50% do 80%

Ako postoji komplikacija bešike ili bubrega, procenat se utvrđuje prema procentu iz tačke u kojoj se predviđa odgovarajuća komplikacija.		
GLAVA XIV - GENITALNI ORGANI		
	A. Muški	
285.	Ablatio penis totalis	80%
286.	Ablatio penis totalis ako se komplikuje sa stenezom orificijuma	100%
		II kategorija
287.	Eppididimitis hronica bilateralis sa izospermijom	20%
289.	Ablatio testis, obostrano:	
	a) bez sekundarnih distrofičnih pojava	50%
	b) sa sekundarnim distrofičnim pojavama	70%
290.	Ablatio penis et testicularum (amasculatio totalis)	100%
		II kategorija
291.	Haematocoele, privremeno	20%
292.	Posttraumatska atrofija testisa	30%
	B. Ženski	
293.	Gubitak jednog ovarija	20%

294.	Gubitak oba ovarija	80%
295.	Gubitak uterusa ili jednog ovarija i uterusa	60%
296.	Gubitak oba ovarija sa uterusom	80%
297.	Oštećenje vulve i vagine, prema težini	20% do 50%
GLAVA XV - RAZNE DRUGE OZLjEDE I BOLESTI		
298.	Šećerna bolest (diabetes mellitus) ocjenjuje se po pravilu prema stepenu intolerancije na ugljene hidrate, i to:	
	a) lakši oblici (bez pothranjenosti, bez glukozurije, pri odgovarajućoj dijeti	20% do 30%
	b) srednje teški oblici (koji zahtijevaju davanje inzulina za obezbjeđivanje ravnoteže ishrane)	40% do 60%
	v) teški oblici, koji se teško regulišu i pored primanja visokih doza insulina (sa pothranjenošću i čestim pojavama acidoze i komplikacijama na drugim organima)	70% do 100%
		I kategorija
Pri ocjenjivanju vojnog invaliditeta vodiće se računa i o postojećim komplikacijama (tuberkuloze pluća, kardiovaskularne, nervne i očne).		
299.	Oštećenje funkcije pankreasa kao posljedica povrede i ozljede ocjenjuje se prema stepenu oštećenja njegove funkcije:	

	a) lakši oblici	30%
	b) srednji oblici	50%
	v) teški oblici	50% do 80%
300.	Hronična malarija sa trajnim posljedicama, prema težini	20% do 40%
301.	Intoksikacija (trovanja) i ozljede od bojnih otrova, radijacijskih oštećenja ili pri nekom naročitom poslu u službi ocjenjivaće se analogno prema ozljedama i posljedicama na pojedinim organima	30% do 100%
	I kategorija	
302.	Hronični osteomijelitis sa stalnim fistulama, čestim egzacerbacijama	20% do 40%.

Prilog 2.

TABELARNI PRIKAZ VRSTE BOLESTI I UDIO VOJNOG INVALIDITETA

Red. broj	VRSTA BOLESTI	UDIO VOJNOG INVALIDITETA	
		Ako su se prve pojave bolesti ispoljile	Ako se bolest pogoršala

1.	**Endogene psihoze** (psihoze iz šizofrenog kruga, manično-depresivne psihoze, depresivni poremećaji kod kojih je endogeni faktor značajan u nastanku, te šizoafektivne psihoze). Prema tumačenju koje se bazira na Desetoj reviziji Međunarodne klasifikacije bolesti, endogene psihoze su stanja u čijem nastanku podjednako učestvuju endogeni, socijalni i faktori psihološkog razvoja, pa se udio vojnog invaliditeta cijeni upravo sa 1/3, odnosno 30% od ukupnog tjelesnog oštećenja izazvanog takvom psihozom.	30%
2.	**Neuroze i PTSP** Da bi se PTSP uzeo kao osnov za priznavanje vojnog invaliditeta, moraju biti ispunjeni svi dijagnostički kriterijumi (a, b, c, d, f), a cijeni se po tački 230. Liste. **Akutni PTSP** uzima se u obzir ako je njegov početak u roku od tri mjeseca od traumatskog događaja, ali pošto, po pravilu, traje kraće od tri mjeseca i ne ostavlja trajne posljedice, ne dolazi u obzir priznavanje vojnog invaliditeta. **Hronični PTSP** je onaj kod	50%

	kojeg simptomi traju duže od tri mjeseca i koji ostavlja trajne posljedice (invaliditet), ali je udio vojnog faktora jednak udjelu svih ostalih faktora u ukupnom tjelesnom oštećenju (1/2, odnosno 50%). Izuzetno, PTSP može biti sa odgođenim početkom, kada se prvi simptomi javljaju najranije šest mjeseci od traumatskog događaja, a može biti akutni i hronični. Javlja se relativno rijetko i može se izuzetno uzeti u obzir ako su zadovoljeni svi dijagnostički kriterijumi (a, b, c, d, f) i sa udjelom vojnog faktora od 50%.		
3.	**Epilepsije** (osim idiopatskih)	**od 20% do 100%**	
4.	Amiotrofična nervna oboljenja i mišićne distrofije, te multipla skleroza	**od 20% do 30%**	
5.	Diskopatije i degenerativna oboljenja kičmenog stuba	**od 20% do 30%**	
6.	Dijabetes	**od 20% do 50%**	**od 20% do 30%**
7.	Esencijalne hipertenzije	**od 20% do 50%**	**od 20% do 30%**

8.	Urođene srčane mane	**isključeno**	**od 20% do 30%**
9.	Ulkusna bolest	**od 20% do 50%**	**od 20% do 30%**
10.	Reumatoidni artitis	**od 20% do 30%**	
11.	Alergijska oboljenja i psorijaza	**od 20% do 30%**	
12.	Maligna oboljenja	**od 20% do 50%**	**od 20% do 30%**
13.	Za **egzogene psihoze** primijeniti tumačenje koje se bazira na Desetoj reviziji Međunarodne klasifikacije bolesti, a prema kome se radi o takvim poremećajima koji se javljaju nakon i ne dugo kao odgovor na događaje koji bi pojedinačno ili zajedno u sličnim okolnostima bili izrazito stresogeni gotovo svakom pripadniku kulture iz koje dolazi ta osoba. Trajanje epizode je najmanje jedan dan, ali manje od mjesec dana, sa kasnijim povratkom na premorbidni nivo funkcije organizma. Praktično, ne dolazi u obzir ocjena vojnog invaliditeta zbog suviše kratkog trajanja epizoda i vraćanja u zdravo stanje.		
14.	Za **psihopatije, idiopatsku epilepsiju, litijaze i policistična oboljenja** uzeti da je uticaj vršenja vojne službe u ratu beznačajan.		